

V Praze 10. května 2024

Čj.: 309/24

Stanovisko

k

Návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s podporou vyváženého zastoupení žen a mužů ve vedoucích orgánech některých emitentů

I. Úvod

Cílem předkládaného návrhu novely zákonů je vyhovění Směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2381 o zlepšení genderové vyváženosti mezi členy orgánů kotovaných společností a o souvisejících opatřeních ze dne 23. listopadu 2022 (dále též „směrnice 2022/2381/EU“ nebo jen „směrnice“).

V různých částech zprávy RIA jsou implicitně zřetelné i další cíle, avšak nejsou zřetelně formulovány, představují spíše proklamativní vyjádření.

Smyslem předkládaného návrhu je tedy především vyhovět požadavkům vyplývajícím z evropské směrnice.

II. Připomínky a návrhy změn

Definice problému je na mnoha místech příkladem vágních tvrzení, či jen okrajově souvisejících informací a dat. Kromě toho však obsahuje klíčový problém, na který se RIA zaměřuje, a to je nutnost přijmout Směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2381.

Do definice problému by se místo agregátních statistik o podílu žen na trhu práce spíše hodily podíly žen mezi zaměstnanci velkých zaměstnavatelů dle hierarchické úrovně řízení (vyšší management či přinejmenším řídicí orgány) - statistiky jsou dostupné z Informačního systému o průměrných výdělcích nebo z výročních zpráv apod. Dále by bylo vhodné poukázat na konkrétní mezinárodní rozdíly v zastoupení žen v řídicích orgánech emitentů vs. stav v ČR (viz komparativní studie Parlamentního institutu „Právní úprava podpory vyváženého zastoupení žen a mužů v orgánech obchodních korporací se zaměřením na kvóty v představenstvech, správních a dozorčích radách (březen 2023)“, nebo uvést toto srovnání v části popisující právní stav.

Odkaz na skóre v kategorii „moci“ Indexu rovnosti mužů a žen je sice zajímavý, ale jako argument může sloužit pouze nepřímo. Smyslem zákona nemůže být zlepšit skóre, které udává vždy jen jednu, velice dílčí informaci o dané problematice. Smyslem je zlepšit věcný stav, fungování v určité oblasti, a tuto problematiku část definující problém uvádí jen vágně.

Principiálně by proto bylo správné ve zprávě RIA zvažovat, jaké změny rovné zastoupení pohlaví přinese jednak v hospodářské výkonnosti společností, případně zdali budou mít tyto změny, nastanou-li, také širší hospodářské dopady. Jelikož však důkazy a podklady v této

oblasti nejsou patrně dostatečně přesvědčivé, nelze vyhnout se tomuto aspektu problému pokládat za nedostatek zprávy RIA.

Popis existujícího právního stavu je v kontextu, v němž je definován problém, dostačující.

Identifikace dotčených subjektů je dostačující.

Popis cílového stavu je v zásadě správný a v souladu s vymezením problému v předchozí části. Předpoklad, opakující se na různých místech zprávy, že příklad kotovaných společností budou následovat další, není ničím podložen, zdůvodněn či vysvětlen a je nadbytečný.

Zhodnocení rizik není zhodnocením, nýbrž jen výčtem rizik, aniž by bylo jasné, jak se jim vyhnout a ve variantách na ně zpráva RIA nereaguje ani neodkazuje. Jedná se tedy ve skutečnosti, z hlediska přínosu k hodnocení dopadů, o zbytečnou část zprávy, která není zpracována v souladu se smyslem obecných zásad RIA.

Návrh variant řešení je formalistický a neodpovídá požadavkům obecných zásad RIA. Kritéria „hodnocení variant“ nezohledňují náklady a přínosy (které nejsou identifikovány), jsou formulována účelově a pro vlastní hodnocení vhodnosti či nevhodnosti navrhované úpravy z hlediska jejich nákladů a přínosů nemají žádný smysl.

Varianta nulová - nepřijetí směrnice - by měla smysl, pokud by byly identifikovány náklady a přínosy a bylo možné je posoudit ve vztahu k nákladům a přínosům dalších variant. Jelikož kritéria hodnocení variant byla zvolena předem, bez znalosti nákladů a přínosů, je tato varianta zjevně nesmyslná a pouze formální.

Vlastní diskuse variant je převážně právní, s variantami možných řešení problému, který je popsán v úvodní části, nesouvisí. „Neminimalistická varianta“ v bodě b) 3 je v rozporu s logikou vymezení problému v úvodní části, neboť jde daleko za jeho rámec.

V „popisu“ variant se rovnou uvádí, že byly zamítnuty, přičemž argumenty zamítnutí nestojí na hodnocení nákladů a přínosů (které nejsou hodnoceny, protože náklady a přínosy nejsou identifikovány), nýbrž na argumentech, z nichž některé lze sice přijmout, ale pro něž nejsou uváděny náklady a přínosy (např. odmítnutí zasahování soudů do volby členů vedoucích orgánů společností). Jelikož některé varianty byly rovnou zamítnuty jako nevhodné, je zjevné, že se nejedná o varianty v pravém slova smyslu (v logice požadavků obecných zásad RIA), nýbrž o formální cvičení, jehož účelem je vytvořit text pro zprávu RIA.

Ve variantě c) není argumentováno, proč není součástí návrhu právní úprava genderové vyváženosti pro vedoucí orgány subjektů veřejného sektoru – absence takové úpravy přitom je jedním z důvodů minimalistické transpozice pro soukromé subjekty. Zastoupení žen ve vedoucích orgánech velkých společností vlastněných veřejným sektorem je z pohledu cílů navrhovaných pro soukromé společnosti nedostatečné, s malými výjimkami. Viz následující tabulka:

	Dozorčí rada MUŽI	Dozorčí rada ŽENY	Představenstvo MUŽI	Představenstvo ŽENY	Správní rada MUŽI	Správní rada ŽENY
Budvar	8	1	6	2		
Lesy ČR („vedení podniku“, ne představenstvo)	12	0	4	0		
Letiště Praha	9	0	5	0		
ČD	4	2	4	1		
Správa železnic					7	0
ČEZ	9	2	6	1		

ČEPS	9	0	5	0		
ČEPRO	3	0	3	1		
VZP	12	1			22	8
Dopravní podnik Praha	14	1	5	0		
Dopravní podnik Brno	6	0	5	0		
Dopravní podnik Ostrava	9	0	5	0		
Povodí Labe („statutární orgán“, ne představenstvo)	5	4	4	0		

Zdroj: výroční zprávy uváděných společností

Identifikace nákladů a přínosů a jejich vyhodnocení není provedeno. „Náklady“ a „Přínosy“ uváděné ve zprávě RIA jsou jen nadpisy podkapitol, jejichž text s náklady a přínosy nemá nic společného. Náklady a přínosy nejsou identifikovány, proto nemohou být vyhodnoceny.

Pro varianty, které byly předem vyloučeny, dokonce neobsahují podkapitoly „Náklady“ a „Přínosy“ žádný text, čili je zjevné, jak uvádíme ve stanovisku výše, že varianty byly vyloučeny na základě jiných kritérií, než jsou náklady a přínosy, což je v přímém rozporu s obecnými zásadami RIA.

Náklady a přínosy nejsou ani orientačně vyčísleny, ani pro zvolenou, ani pro alternativní varianty. Specificky chybí náklady spojené s očekávanými soudními spory, protože ty jsou implicitně jedinou zvažovanou sankcí nedosažení cílů. Tj. zcela chybí diskuse očekávaných dopadů (nákladů a přínosů) v oblasti občanského soudního řádu a antidiskriminačního zákona. V jakých případech se očekává schopnost žalujícího prokázat, že kandidáti dosáhly stejných kvalit. Jak se dokazuje transparentnost procesu? Jaké to může mít náklady?

Stanovení pořadí variant a výběr nejvhodnějšího řešení je arbitrární a z pohledu hodnocení dopadů regulace nepodložené.

Přezkum účinnosti regulace. Kromě monitoringu situace u dotčených emitentů není zvažováno vyhodnocení dopadů na vyrovnané zastoupení žen a mužů ve vedení obchodních společností, na postavení žen v ekonomické oblasti, tj. dopad na relativní mzdy žen.

Vyhodnocení dopadů na vlastní dotčené emitenty i na další subjekty vyžaduje propojení dat ISPV o struktuře mezd a zaměstnanosti dotčených (a podobných nedotčených) emitentů, výsledovek a dat o podílu žen v řídicích orgánech před transpozicí s daty o plnění cílů, která sbírají dle transpozice orgány dohledu. Plánuje se takové propojení dat na ČNB? Bez informace o současném stavu není jasné, jak sledovat, kde vedla transpozice k posílení zastoupení žen. Není naplánován žádný termín empirického vyhodnocení dopadů.

Konzultace jsou popsány dostatečně, avšak je zarážející, že Odbor rovnosti žen a mužů Úřadu vlády jako koordinátor agendy rovnosti žen a mužů, který je uváděn jak zdroj dat, nedodal, či si od něj zpracovatel nevyžádal, data, která by byla pro hodnocení dopadů dané regulace relevantní.

III. Shrnutí

- Je třeba doplnit popis mechanismu, podle kterého se očekává, že změna zastoupení mužů a žen ve vedení kotovaných společností se bude promítat do rovnoprávnějšího zastoupení ve vedoucích orgánech dalších společností a za jakých podmínek. Popis mechanismu je třeba podpořit logickým řetězcem argumentů, případně dat, nebo odkazů na veřejně dostupné studie.
- Promítnutí rovného zastoupení mužů a žen ve vedoucích orgánech kotovaných společností (prostřednictvím mechanismu, který je požadován v předchozí odrážce) nebude probíhat samovolně, bude vyžadovat aktivní zapojení dalších subjektů: např. získávání a sdílení informací a jejich zprostředkování dalším společnostem a širší podnikatelské veřejnosti, propagační kampaně apod. Tyto či podobné aktivity jsou podmínkou přínosů (=rovné zastoupení mužů a žen v orgánech dalších společností), které jsou ve zprávě v obecné rovině uváděny. Uvedené aktivity představují náklady očekávaných přínosů. Proto musí být odhadem/řádově vyčísleny přinejmenším jejich finanční náklady (nikoliv ekonomické).
- Pokud nebude možné výše požadované mechanismy, podpůrné argumenty a s mechanismy spojené náklady uvést v požadované podrobnosti, musí být všechny zmínky o působení navrhované úpravy na rovné zastoupení mužů a žen v jiných než kotovaných společnostech ze zprávy odstraněny, protože jsou nepodložené.
- Je třeba uvést přinejmenším řádový odhad nákladů na případné soudní spory, které mohou vzniknout v důsledku přijetí navrhované úpravy. Tento odhad nákladů je třeba členit tak, aby bylo zřejmé, kterým subjektům mohou vzniknout náklady a v jaké výši: např. společnostem, které budou čelit sankcím, nebo lidem i společnostem (a státu) ve sporech o jmenování do vedoucích orgánů kotovaných společností apod.
- Je třeba doplnit odkazy na zahraniční zkušenosti – nikoliv výčet zkušeností, ale odkazy na zdroje, z nichž je možné informace získat – nejlépe do části popis právního stavu, a na základě těchto zdrojů velmi stručně srovnat věcný stav (nikoliv jen právní) v zemích, které již měly právní úpravu vyžadující rovné zastoupení mužů a žen v orgánech některých společností s těmi, které podobnou úpravu dosud neměly. Tyto zkušenosti (různé nástroje použité ve vybraných zemích) je třeba vztáhnout k navrhované právní úpravě.
- Do části zprávy RIA „přezkum regulace“ je třeba doplnit sledování počtu žen nejen ve vedoucích orgánech kotovaných společností, ale na vyšších manažerských pozicích kotovaných společností, neboť se předpokládá, že změna v představenstvech a dozorčích radách vyvolá změny i na dalších pozicích. K tomu je třeba uvést již ve zprávě RIA výchozí/současné zastoupení mužů a žen na vyšších manažerských pozicích souhrnně pro dotčené společnosti, aby bylo možné v horizontu 3-5 let zjistit změny.
- Stejně tak je třeba ve zprávě v části „přezkum regulace“ uvést, opět souhrnným způsobem, současné mzdové ohodnocení (např. ve formě úplných osobních nákladů v přepočtu na plné pracovní úvazky) mužů a žen na vyšších manažerských pozicích ve společnostech, které budou regulací dotčeny a závazek, že toto ohodnocení bude stejným způsobem sledováno a posouzeno v intervalu 3-5 let v budoucnosti při přezkumu účinnosti regulace.

IV. Závěr

Pracovní komise Legislativní rady vlády pro hodnocení dopadů regulace **doporučuje** Legislativní radě vlády, aby byl **návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s podporou vyváženého zastoupení žen a mužů ve vedoucích orgánech některých emitentů, doporučen vládě ke schválení** za předpokladu zohlednění výše uvedených připomínek.

Vypracovali:

RNDr. Jan Vozáb, Ph.D.

Prof. Ing. Štěpán Jurajda, Ph.D., DSc.

JUDr. Petr Solský
místopředseda komise